

26.10.2017

POL-2016-9560

Voimassaoloaika
1.11.2017 - 31.12.2022

Säädöseruste
Laki poliisin hallinnosta (110/1992) 4 §
Poliisilaki (872/2011)

Muuttaa/Kumoaa

Kohderyhmät
Poliisi

Poliisin operatiivinen virka-aputoiminta

1 Yleistä

Virka-avulla tarkoitetaan viranomaisen toiselle viranomaiselle tai viranomaisen yksityiselle taholle antamaa apua, jossa virka-apua antava viranomaisen käyttää omia toimivaltuuksiaan mahdollistaakseen toisen viranomaisen toimenpiteen toteuttamisen, tai antaakseen yksityiselle mahdollisuuden käyttää hänelle kuuluvaa oikeuttaan. Näin virka-apua antava viranomaisen mahdollistaa omalla virka-aputoimellaan toisen viranomaisen toimen tai yksityisen oikeuden toteutumisen.

Poliisi voi antaa virka-apua viranomaiselle tai yksityiselle taholle vain, jos siitä on erikseen säädetty. Virka-apua annetaan vain silloin, kun toimivaltaisen viranomaisen virkatoimen tai muun laillisen oikeuden toteuttaminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttämistä.

Poliisin antaman virka-avun yleisenä edellytyksenä on, että virka-avun antaminen voi tapahtua vaarantamatta poliisille säädettyjen muiden tärkeiden tehtävien suorittamista, ellei virka-aputehtävän luonne muuta edellytä.

Poliisin virka-avun antamista koskevia säädöksiä on kaikkiaan lähes kaksisataa, joten niiden luettelointi tähän ohjeeseen ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista.

Tätä ohjetta voidaan noudattaa virka-apua koskevien erityislakien ja viranomaisen yhteistoimintaa koskevien lakien ohella sekä täydentäen niitä silloin, kun ohje ei ole ristiriidassa lain kanssa.

1.1 Virka-aputoiminnassa huomioon otettavia erityissäännöksiä

Poliisin ja puolustusvoimien välisestä virka-avusta on säädetty lailla puolustusvoimien virka-avusta poliisille (781/1980). Samoin poliisin ja rajavartiolaitoksen välisestä virka-aputoiminnasta on säädetty rajavartiolain (578/2005) 11 luvussa.

Lastensuojelulain (417/2007) nojalla sijoitettujen lasten tavoittamisesta Poliisihallitus on antanut erillisen ohjeen *Poliisin virka-apu lastensuojelulain nojalla sijoitettujen lasten tavoittamiseksi* (POL-2015-231, 23.2.2015).

Poliisihallituksen, valtionvarainministeriön, puolustusvoimien ja rajavartiolaitoksen kesken on laadittu sopimus turvallisuusverkko toiminnan (TUVE) virka-avusta (VM/2724/02.07.01/2015).

Edellä mainittujen erillishojeen ja sopimuksen kohdalla noudatetaan ensisijaisesti niissä mainittuja toimintaohjeita.

Tämä ohje ei myöskään koske kansainvälistä virka-aputoimintaa. Poliisilain (872/2011) 9 luvun 9 §:n mukaan kansainväliseen yhteistoimintaan liittyvästä poliisin antamasta oikeus- ja virka-avusta vieraan valtion poliisille ja poliisin siltä saamasta oikeus- ja virka-avusta, sekä vieraan valtion poliisimiehen oikeudesta käyttää suomalaisen poliisimiehen toimivaltuuksia on voimassa, mitä siitä erikseen säädetään tai Suomea velvoittavassa kansainvälisessä sopimuksessa sovitaan. Kansainvälisestä yhteistoiminnasta rikoksen selvittämiseksi on Poliisihallitus antanut ohjeen *Poliisin kansainvälinen yhteistoiminta rikoksen selvittämiseksi* (2020/2013/4593, 17.12.2013).

1.2 Poliisiyksiköiden välinen yhteistoiminta

Poliisiyksiköiden välillä tapahtuva poliisille kuuluvien tehtävien hoitaminen ei ole virka-avun antamista. Kyseessä on tällöin joko työvoima-avun antaminen tai muu poliisiyksiköiden välinen yhteistoiminta. Virka-apu ei käsitteenä pidä sisällään sellaista hallintoimintaa, joka tapahtuu sisäisesti yhdessä viranomaisessa.

Esimerkiksi kuulustelupyynnön lähettäminen toiseen poliisiyksikköön ei ole poliisiyksiköiden välistä virka-aputoimintaa, vaan työvoima-apua, koska pyydetyssä toimenpiteessä ei tarvita sellaisia poliisin alueellisia toimivaltuuksia, joita ei myös pyytäjällä ole. Samoin erilaisten poliisin erityisryhmien tehtävät toisen poliisiyksikön alueella (esim. poliisikoiratoiminta, joukkojenhallintatoiminta, VATI -toiminta) ovat pääsääntöisesti poliisiyksiköiden välistä yhteistoimintaa tai työvoima-apua, eikä virka-apua.

1.3 Viranomaisten välinen yhteistoiminta

Viranomaisten yhteistoiminta tarkoittaa eri viranomaisorganisaatioiden toimimista jonkin yhteisen päämäärään saavuttamiseksi tai edistämiseksi. Jokainen viranomainen toimii silloin oman perustehtävänsä mukaisesti käyttäen omia toimivaltuuksiaan. Poliisin osallistuessa yhteistoimintaan, kyse ei ole virka-avun antamisesta, vaan poliisille kuuluvan tehtävän hoitamisesta osana yhteistoimintaa.

Poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta säädetään laissa poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoiminnasta (687/2009). Lain tarkoituksena on edistää poliisin, tullin ja rajavartiolaitoksen yhteistoimintaa sekä PTR -viranomaisten yhteisten toimintalinjojen toteuttamista. PTR -viranomaisten väliseen keskinäiseen yhteistoimintaan ei sovelleta virka-apua koskevia säännöksiä.

2 Poliisin antama virka-apu

2.1 Virka-aputoiminnan yleiset periaatteet

Poliisin antama virka-apu on toissijainen toimintamalli. Virka-avusta on kysymys silloin, kun virka-apua antava poliisi käyttää toimivaltuuksiaan virka-apua pyytäneelle viranomaiselle kuuluvan hallintotoimen toteuttamiseksi tai toimivaltuuksien käyttö on edellytys yksityisen pääsemiseksi laillisiin oikeuksiinsa. Tehtävän tai toimen toteuttamisen päävastuu kuitenkin säilyy virka-apua pyytäneellä.

Ennen virka-avun pyytämistä virkatehtävää tai valvontavelvollisuutta hoitavan viranomaisen ja myös yksityisen tahon on omin käytettävissä olevin toimenpitein ja voimavaroin pyrittävä hoitamaan tehtävä. Virka-avun antamisen tarkoituksena ei ole, että poliisi antaisi muulle viranomaiselle tai yksityiselle heidän tehtävä- tai etupiiriin liittyvää työvoima-apua.

Virka-avulla ei myöskään tarkoiteta menettelytapaa, jossa useamman viranomaisen tehtävät sulautuisivat yhdeksi kokonaisuudeksi. Tällöin on kysymys viranomaisten välisestä yhteistoiminnasta

Virka-apua annettaessa sekä käytettäessä poliisin toimivaltuuksia on huomioitava poliisilain 1 luvussa säädetyt oikeusperiaatteet.

2.2 Poliisin antama virka-apu toiselle viranomaiselle

Poliisin antamasta virka-avusta säädetään poliisilain 9 luvussa. Poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentin mukaan poliisin on annettava pyynnöstä muulle viranomaiselle virka-apua, jos niin erikseen säädetään. Poliisin on annettava virka-apua muulle viranomaiselle myös laissa säädetyin valvontavelvollisuuden toteuttamiseksi, jos virka-apua pyytävää viranomaista estetään suorittamasta virkatehtäviään.

Virka-avun antamisen päättämisestä säädetään poliisilain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa. Päätöksen virka-avun antamisesta viranomaiselle tekee päällystään kuuluva poliisimies, jollei laissa toisin säädetä.

Poliisin muulle viranomaiselle antamasta virka-avusta on kysymys silloin, kun poliisi toisen viranomaisen pyynnöstä avustaa viranomaista tämän toimivaltapiiriin kuuluvan tehtävän suorittamisessa käyttämällä siinä poliisin toimivaltuuksia. Poliisilla on velvollisuus antaa virka-apua vain silloin, kun annettavan avun muoto kuuluu poliisin säännönmukaiseen tehtäväpiiriin ja virkatehtävän tai valvontavelvollisuuden toteuttaminen edellyttävät poliisin toimivaltuuksien käyttämistä

Edellytyksenä poliisin antamalle virka-avulle on se, että pyyntö perustuu voimassa olevaan säädökseen. Lisäksi tehtävän tai toimenpiteen suorittamiseksi tarvitaan sellaisia poliisille kuuluvia toimivaltuuksia, joita pyytäjällä itsellään ei ole.

Yleisimpiä säännöksiä, joihin virka-apu usein perustuu, ovat esim. mielenterveyslaki (1116/1990) 31 §, eläinsuojelulaki (247/1996) 50 § ja laki sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista (812/2000) 22 §.

Poliisilain 9 luvun 1 §:n 1 momentissa tarkoitettussa estämisessä tulee huomioida, että estämisestä on kysymys myös niissä tapauksissa, joissa estäminen ei ole vielä alkanut, mutta on perusteltua syytä epäillä sen tulevan tapahtumaan.

Poliisin tulee virka-apupyyntöä käsitellessään arvioida, onko kyseessä nimenomaan virka-aputehtävä, vai onko kyseessä poliisille kuuluva muu tehtävä (valvonta- tai hälytystehtävä), vai pyydetäänkö poliisilta työvoima-apua, joka on mahdollisesti myös maksullista. Työvoima-avusta on kyse esimerkiksi silloin, kun pyynnön perusteella ei voida yksiselitteisesti osoittaa, että tehtävällä tarvitaan poliisin toimivaltuuksia, eikä poliisilla ole lähtökohtaisesti velvollisuutta tällaisia tehtäviä suorittaa.

Esimerkiksi poliisia voidaan pyytää turvaamaan ensihoitopalveluun kuuluva tai muu potilassiirtona hoidettava kuljetus, vaikka ennakkotietojen ja edeltävän toiminnan perusteella ei ole erityistä syytä epäillä, että kuljetuksen aikana tultaisiin tarvitsemaan poliisin toimivaltuuksia.

Tilannetta arvioitaessa tulee kuitenkin huomioida myös poliisilain 1 luvun 1 §, jonka mukaan poliisin yhtenä tehtävänä on pyrkiä ennalta estämään rikoksia.

Väkivaltauhkatilanteissa poliisi voi tapauksesta riippuen joko toimia poliisilain perusteella tai tarvittaessa antaa virka-apua. Virka-aputehtävä voi myös muuttua poliisilakiin perustuvaksi toiminnaksi kesken tilanteen.

Poliisi voi antaa virka-apua kuljetuksen turvaamiseksi silloin, kun on perusteet odottaa kuljetettavalta fyysistä vastarintaa, johon kuuluu väkivallan uhkaa. Erityisesti nuorten osalta pelkkä karkailualttius yksistään ei riitä kuljetuksen turvaamisen perusteeksi.

3 Poliisin antama virka-apu yksityiselle

Yksityiselle annettavasta virka-avusta säädetään poliisilain 9 luvun 1 §:n 2 momentissa. Poliisi voi antaa virka-apua yksityiselle, jos virka-apu on välttämätöntä yksityisen laillisiin oikeuksiin pääsemiseksi ja oikeuden loukkaus on ilmeinen. Virka-avun antamisen edellytyksenä on lisäksi, että yksityistä

estetään pääsemästä oikeuksiinsa ja oikeuksiin pääseminen edellyttää poliisin toimivaltuuksien käyttämistä.

Virka-avun antamisen päättämisestä säädetään poliisilain 9 luvun 1 §:n 3 momentissa. Päätöksen virka-avun antamisesta yksityiselle tekee päällystön kuuluva poliisimies, jollei laissa toisin säädetä.

Yksityiselle taholle annettavassa virka-avussa on pitäydyttävä niissä toimenpiteissä, joihin tarvitaan poliisin toimivaltuuksia. Poliisin ei tule ratkaista muiden toimialaan kuuluvia epäselvyyksiä. Tällaisia ovat esimerkiksi omaisuuden jakoa sekä lasten tapaamisoikeuden toteutumista koskevat asiat tai riitaisuudet, jotka liittyvät yksityisoikeudelliseen saatavaan.

Yksityiselle annettavasta virka-avusta tulee erottaa poliisin antama tavanomainen apu. Poliisilain 1 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan poliisi antaa jokaiselle poliisin tehtäväpiiriin kuuluvaa apua. Tavanomaisesta avusta on kysymys silloin, kun avun antaminen kuuluu poliisin tehtäväpiiriin ja avun antaminen ei puutu rajoittavasti kenenkään laillisiin oikeuksiin.

4 Poliisin päätös virka-avun antamisesta

4.1 Poliisille esitettävän virka-apupyynnön sisältö

Virka-apua on pyydettävä kirjallisesti. Kiireellisessä tapauksessa pyynnön voi tehdä myös suullisesti (esim. puhelimella), mutta se tulee jälkeinpäin vahvistaa kirjallisesti. Pyynnössä tulee ilmetä ainakin seuraavat asiat:

- Virka-avun pyytäjän tiedot
- Säännös, johon pyyntö perustuu
- Tapahtuman kuvaus ja syy, miksi virka-apua pyydetään
- Virka-avun kohteen tiedot
- Pynnön voimassaoloaika
- Tarvittavat yhteystiedot

Virka-apupyynnöissä on huomioitava, että kuka tahansa ei voi pyytää poliisilta virka-apua. Virka-avun pyytäminen on voitu määritellä virka-apusäännöksessä virkamiehen tehtävän tai aseman mukaan. Virka-avun pyytäjän kelpoisuus virka-avun pyytämiseen tulee selvittää aina tapauskohtaisesti.

Vain virkasuhteinen lääkäri tai virkasuhteisen lääkärin tehtävissä toimiva lääketieteen opiskelija voi tehdä poliisille virka-apupyynnön, kun virka-apua tarvitaan potilaan toimittamiseksi tarkkailulähetteellä sairaalaan. Ns. keikkalääkäri ei voi pyyntöä tehdä (ks. KHO 2012:63).

Esimerkiksi mielenterveyslain 31 §:ssä tarkoitettu virka-avun pyytäminen poliisilta on selkeästi julkisen vallan käyttöä perustaessaan poliisille toimintavelvoitteen. Perustuslain (731/1999) 124 §:n mukaan merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävä tehtävä voidaan antaa vain viranomaiselle.

Ensihoitopalvelun yksikkö (kansankielellä ambulanssi) ei voi pyytää poliisilta virka-apua, mutta voi välittää virka-apupyynnön omaavan lääkärin antaman suullisen virka-apupyynnön. Sen sijaan ensihoitopalvelun yksikkö voi pyytää poliisia paikalle hoitamaan poliisille kuuluvaa hälytystehtävää.

Virka-apua pyydetessä on mahdollisuuksien mukaan käytettävä tämän ohjeen liitteenä olevaa lomaketta. Virka-apupyynnön tulee toimittaa poliisin johto- tai tilannekeskukseen postissa, sähköpostilla, faxilla tai muulla vastaavalla tavalla.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 26 §:n 3 momentin mukaan virka-apua pyytävä viranomaisella voi virka-apupyynnössä antaa salassa pidettävästä asiakirjasta tiedon, jos se on välttämätöntä tehtävän suorittamiseksi. Tällaisia tietoja voi olla esimerkiksi henkilön terveydentilaa koskevat tiedot. Salassa pidettäviä tietoja voi kuitenkin luovuttaa virka-aputehtävää varten myös silloin, kun salassa pidettävien tietojen poistaminen niiden suuren määrän tai muun niihin verrattavan syyn vuoksi ei ilmeisesti ole tarkoituksenmukaista.

Virka-apua pyytävän viranomaisen on ennen asiakirjan antamista varmistuttava siitä, että salassa pidettävän tiedon saaja huolehtii asianmukaisesti sen salassapidosta ja suojaamisesta. Virka-aputehtävän perusteella saatua salassa pidettävää tietoa saa käyttää vain sen tehtävän suorittamiseksi, jota varten se on annettu.

4.2 Päätöksenteko ja sen kirjaaminen

Päätöksen virka-avun antamisesta tai sen epäämisestä tekee päällystään kuuluva poliisimies, jollei laissa toisin säädetä. Useimmiten päätöksen tekijänä on yleisjohtajana toimiva poliisimies. Päätöstä tehtäessä tulee varmistua, että virka-avun antamiselle on perusteet, ja että kyseessä on nimenomaan poliisille kuuluva virka-aputehtävä eikä poliisille kuuluva valvonta- ja hälytystehtävä tai poliisilta pyydetty työvoima-apu.

Virka-apupäätöksen sisällössä on huomioitava mitä säädetään hallintolain (434/2003) 7 luvussa hallintopäätöksen muodosta ja sisällöstä. Päätös perusteluineen tulee kirjata pääsääntöisesti liitteenä olevalle virka-apupyynnölomakkeelle. Ellei tämä ole mahdollista, päätös voidaan kirjata kyseiseen tehtävailmoitukseen tai virka-avusta poliisiasiain tietojärjestelmään laadittavaan ilmoitukseen.

Poliisin tekemä virka-apupäätös on annettava tiedoksi virka-apupyynnön tekijälle. Virka-apupäätöksen tekemisessä on otettava huomioon päätöksen valituskelpoisuus. Valituskelpoisessa virka-apupäätöksessä tulee olla perusteluiden lisäksi valitusosoitus, jossa on toimivaltaisen hallinto-oikeuden yhteystiedot.¹

¹ Poliisilla on käytössä kameleon -asiakirjana valitusosoituksen perusasiakirjapohja (L13).

Virka-avun antamisen ajankohdasta päättää yleisjohtaja tarvittaessa kenttäjohtajaa kuultuaan. Yleisjohtaja voi tehdä päätöksen, että virka-apua annetaan, mutta pääsääntöisesti pyytävän viranomaisen tai yksityisen on aluksi omalla henkilöstöllään ja voimavaroillaan pyrittävä hoitamaan tehtävä. Ellei se onnistu, tulee poliisi mukaan virka-aputehtävälle vasta tässä vaiheessa. Poikkeuksena ovat sellaiset tehtävät, joissa jo alkutietojen perusteella on poliisilla perusteltua olla läsnä.

4.3 Virka-apupyynnön voimassaolo ja peruuttaminen

Virka-apupyynnöstä tulee ilmetä kuinka kauan pyyntö on voimassa, ellei erityisestä syystä virka-apupyyntö ole voimassa toistaiseksi. Virka-apua pyytäneen tahon tulee viipymättä peruuttaa pyyntö, jos muuttuneista olosuhteista tai muusta syystä johtuen pyyntö ei ole enää tarpeellinen.

4.4 Poikkeus virka-apupyynnön kirjaamisesta

Poliisin toimenpiteitä edellyttävistä virka-apupyynnöistä tulee pääsääntöisesti laatia kirjallinen päätös edellä kuvatulla tavalla. Perustellusta syystä virka-apupyyntö voidaan jättää kirjaamatta (esim. korkean salassapidon edellyttämät tehtävät). Nämä pyynnot tulee kuitenkin kirjata jälkeinpäin heti, kun siitä ei ole enää haittaa operatiiviselle toiminnalle tai osallisten turvallisuudelle.

5 Poliisin antaman virka-avun maksullisuus

Poliisin antama virka-apu on poikkeuksia lukuun ottamatta määritelty poliisin maksulliseksi julkisoikeudelliseksi suoritteeksi. Poliisin suoritteiden maksullisuus perustuu valtion maksuperustelain (150/1992) nojalla vuosittain annettuihin sisäministeriön asetuksiin poliisin suoritteiden maksullisuudesta. Maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista säädetään valtion maksuperustelain 6 §:ssä.

Poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2017 annetun sisäministeriön asetuksen (1426/2016) 6 §:n mukaan poliisi perii antamastaan virka-avusta luonnolliselle henkilölle, oikeushenkilölle sekä poliisihallinnon ulkopuoliselle viranomaiselle omakustannusarvon mukaisesti määräämänsä maksun. Omakustannusarvo määritellään kulloinkin voimassa olevan sisäministeriön asetuksen² mukaan, joka tulee varmistaa ennen virka-apusuoritteen omakustannushinnan määrittämistä ja laskuttamista. Virka-apua antava poliisiyksikkö huolehtii maksun perimisestä.

Virka-avun maksullisuus ei koske ulosottoasioita, rangaistuksen täytäntöönpanoasioita, virka-apua puolustusvoimille, siviilipalveluslain (1446/2007) 103 §:n mukaista virka-apua, mielenterveyslain 31 §:n mukaista virka-apua sekä työtapaturma ja ammattitautilain (459/2015) 253 ja 254 §:n mukaista virka-apua.

² Voimassa olevan sisäministeriön asetuksen poliisin suoritteiden maksullisuudesta vuonna 2017 6 §:n 2 momentin mukaan suoritteen tuottamiseen käytetyn työn omakustannusarvona käytetään 70 euroa tunnilta sekä moottoriajoneuvon käytön omakustannushintana 25 euroa tunnilta.

6 Muut poliisin antamaan virka-apuun liittyvät toimenpiteet

Virka-aputehtävällä käytettävät toimivaltuudet ja niiden laajuus tulee huomioida riittävästi tehtäessä päätöstä virka-avun antamisesta. Poliisi voi käyttää virka-aputehtävällä sellaisia poliisin toimivaltuuksia, joita virka-aputehtävän suorittaminen edellyttää. Toimivaltuuksien käytössä on huomioitava, minkälaista virka-apua virka-avun pyytäjällä on oikeus saada. Myös voimakeinojen käyttö voi tulla arvioitavaksi, jos virka-aputehtävä sitä edellyttää.

Jos virka-apupyynnö koskee henkilön tavoittamista, tulee asiasta tiedottaa työvuorossa olevia partioita. Asiasta tulee laatia poliisiasian tietojärjestelmään etsittävää henkilöä koskeva ilmoitus ja mahdollinen etsintäkuulutus, jos etsittävää henkilöä ei tavoiteta muutamien tuntien sisällä, kuten esimerkiksi meneillään olevan työvuoron aikana. Ilmoitus tulee laatia viimeistään 12 tunnin kuluttua virka-apupyynnön vastaanottamisesta, jollei henkilöä siihen mennessä ole tavoitettu. Jos on perusteltua syytä epäillä, että etsittävä henkilö on jo siirtynyt tai pyrkimässä toisen poliisiyksikön alueelle, tulee niissä tapauksissa ilmoitus ja etsintäkuulutus laatia viipymättä.

Virka-apupyynnön koskiessa vapautensa menettäneen henkilön kiinniottoa ja henkilö on etsintäkuulutettu, voi poliisi ottaa kyseisen henkilön kiinni poliisilain 2 luvun 3 §:n perusteella. Muihin virka-apua pyytävän tahon kiinnioto- tai säilöönottopyyntöihin tulee suhtautua pidättyväisesti, ellei perusteita säilöön otolle löydy poliisin omista toimivaltasäännöksistä.

Esimerkki: Lääkäri pyytää päihtyneenä olevan henkilön säilyttämistä poliisin säilytystilassa ja henkilön selvittyä toimittamaan hänet lääkärin tarkastettavaksi. Poliisi ei ota henkilöä kiinni, ellei siihen ole poliisilain mukaisia perusteita.

Esimerkki: Terveysasemalla riehuu ja uhkailee päihtynyt henkilö, jonka lääkäri epäilee olevan myös mielisairas. Jos lääkäri ei kirjoita M1-tarkkailulähetettä ja lopettaa muutkin terveydenhoidolliset toimenpiteet, tekee poliisi sen jälkeen täysin itsenäisen ratkaisun siitä, voidaanko henkilö ottaa poliisilain perusteella kiinni. Tähän päätökseen ei vaikuta terveydenhuoltoviranomaisen tahto tai muu esittämä intressi.

Huom.! Mielenterveyslaki 30 § asettaa poliisille toimintavelvollisuuden: Tavatessaan henkilön, joka todennäköisesti voidaan määrätä hoitoon hänen tahdostaan riippumatta, tai saatuaan tietää tällaisesta henkilöstä, poliisin on ilmoitettava asiasta terveyskeskukseen tai alueen terveydenhuollon päivystykseen. Mielenterveyslaki 31 § asettaa myös poliisille toimimisvelvollisuuden. Erittäin kiireellisessä tapauksessa poliisi on velvollinen toimittamaan hänet heti terveyskeskukseen tai alueen terveydenhuollon päivystykseen tutkittavaksi.

Lapsiin koskeviin säilytyspyyntöihin tulee suhtautua erityisen pidättyväisesti. Lapset tulee ensisijaisesti pyrkiä toimittamaan mahdollisimman nopeasti joko huoltajalleen, tai toissijaisesti sosiaaliviranomaisen huostaan.

Virka-apupyynnön koskiessa kateissa olevan henkilön tavoittamista, tulee poliisin käytössään olevien tietojen perusteella arvioida, onko etsittävällä henkilöllä hengen tai terveyden vaaraa. Jos poliisin arviossa todetaan näin olevan, on kyseessä poliisille kuuluva tehtävä ja aktiiviset etsintätoimet tulee käynnistää viipymättä.

7 Poliisille annettava virka-apu

Poliisille annettavasta virka-avusta säädetään poliisilain 9 luvun 2 §:ssä. Viranomaisen on annettava poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi selkeä tarpeellista virka-apua, jonka antamiseen asianomainen viranomainen on toimivaltainen. Päätöksen virka-avun pyytamisestä tekee päälystön kuuluva poliisimies, jollei erikseen toisin säädetä tai asian kiireellisyys muuta vaadi. Puolustusvoimien virka-avusta poliisille säädetään erikseen lailla.

Poliisille annettavasta virka-avusta voidaan poliisilain lisäksi säätää myös muualla lainsäädännöstä. Tällaisista virka-apusäännöksistä voidaan mainita terveydenhuoltolain (1326/2010) 31 § 1 momentti, jonka mukaan kunnan perusterveydenhuollon on annettava poliisille ja rajavartiolaitokselle virka-apua elävän henkilön kliinisen tutkimuksen ja poliisille vainajan ulkonaisen ruumiintarkastuksen suorittamiseksi sekä Metsähallituksen erävalvonnasta annetun lain (1157/2005) 16 §:n 2 momentti, jonka mukaan erätarkastaja on velvollinen antamaan poliisille ja muulle viranomaiselle virka-apua onnettomuuden sattuessa, kadonneen etsinnässä, etsintäkuulutetun kiinniotamisessa ja muissa tehtäviinsä soveltuvissa tapauksissa.

Tyypillisesti poliisi pyytää virka-apua muilta viranomaisilta silloin, kun sillä itsellään ei ole tarvittavaa osaamista, kalustoa tai muuta välineistöä tehtävän menestyksellistä hoitamista varten. Muun viranomaisen on annettava poliisille virka-apua, jos

- virka-avun antaminen liittyy poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseen,
- virka-apua antava viranomainen on toimivaltainen suorittamaan kyseessä olevan virka-aputoimen ja
- virka-apu on tarpeellinen poliisille kuuluvan tehtävän suorittamiseksi.

Poliisin vapaaehtoisjärjestöiltä saama apu ei ole virka-apua, vaan apu perustuu poliisin ja järjestöjen välillä laadittuihin sopimuksiin tai vapaaehtois-toimintaan. Esimerkiksi kadonneiden henkilöiden etsinnässä käytetään vapaaehtoisen pelastuspalvelun organisaatiota tai siihen kuuluvia alaorganisaatioita. Avustamisvelvollisuudesta ja vapaaehtoistoiminnasta on säädetty poliisilain 9 luvun 3 ja 4 §:issä.

Poliisiylijohtaja

Seppo Kolehmainen

Poliisitarkastaja

Ari Alanen

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu asianhallintajärjestelmässä. Poliisi 26.10.2017 klo 11:22. Allekirjoituksen oikeellisuuden voi todentaa kirjaa-mosta.

Liitteet

Virka-apupyyntölomake
Poliisin johto- ja tilannekeskusten yhteystiedot (turvaluokiteltu, taso IV)

Jakelu

Poliisihallituksen yksiköt
Poliisilaitokset
Poliisin valtakunnalliset yksiköt

Tiedoksi

SM/poliisiosasto
Suojelupoliisi
Oikeusministeriö
Sosiaali- ja terveysministeriö